

I 1925 overdrog *Bernard Shaw* den Nobelpris, som lige var skænket ham, til en fond, hvis formaal skulde være at udbrede kendskabet til svensk kultur og litteratur i England. Denne »Anglo-Swedish Literary Foundation« har betragtet det som en af sine første opgaver at skaffe den engelske læseverden en knap og lettilgængelig skildring af det svenske folks udvikling gennem tiderne. Resultatet af disse bestræbelser foreligger nu i *A Short History of Sweden*, udsendt 1934 gennem Oxford University Press i den kendte serie »Histories of the Nations« (443 sider; pris indbundet 12/6). Værket er tilvejebragt ved et samarbejde mellem licentiat Ragnar Svanström, som har behandlet tiden til 1719, og dr. phil. Carl Fredrik Palmstierna, der er forfatter til resten af teksten. Indenfor de snævre rammer er det lykkedes de to svenske historikere at give en alsidig og levende fremstilling af deres lands begivenhedsrige fortid og dets virksomme og straalende nutid. I overensstemmelse med bogens formaal lægges der vægt paa at fremhæve forbindelserne mellem England og Sverige, som føres helt tilbage til stenalderens gravtypevandring. Da skildringen med forsæt er særlig udførlig for de sidste menneskealdres vedkommende, vil danske læsere her finde en god oversigt over svensk historie helt op til de aller- sidste aar, ikke mindst over moderne svensk udenrigspolitik. Men forresten kan bogen anbefales alle, der ønsker en kort, intelligent og velkreven indførelse i vort broderfolks historie gennem tiderne. Hist og her vil danske læsere vel nok studse ved unøjagtigheder i omtalen af vort eget lands historie. Det er maaske forstaaeligt, at en svensk forfatter kan løbe lidt sur i Danmarks forhold til udlandet i aarene 1848—52 (bogens side 335). Derimod virker det unægtelig forbløffende, at man paa side 342, efter omtalen af Slesvigs og Holstens afstaaelse i 1864, kan læse, at denne tingenes tilstand først blev ændret efter verdenskrigen, »when the two Dukedoms returned, after a unanimous plebiscite and amid great national rejoicings, to the mother country«.

Frantz Wilhelm Wendt.

Efter lang Tids Forløb er der nu — 1936 — udkommet et nyt Bind af *Diplomatarium Svecanum*, idet Dr. L. M. Bååth som »Appendix« til dette Værk har udsendt første Levering af *Acta pontificum Svecica* omfattende de saakaldte »Acta cameralia«, pavelige Aktstykker af finansiell Natur vedrørende Sverige for Aarene 1062—1348. En meget stor Del af dette Materiale er ganske

nyt, og en væsentlig Part belyser tillige danske Forhold. Naar andet Halvbind foreligger til næste Aar, vil Værket blive gjort til Genstand for fyldigere Omtale i »Historisk Tidsskrift«.

Sverige kan fra de seneste Aar opvise en ejendommelig Nydannelse, som fortjener Opmærksomhed i videre Kredse. I Aaret 1933 blev der ved en Dotation fra privat Side — af Emilia og Gustaf Carlberg — ved Uppsala Universitet oprettet et Professorat i almindelig Idé- og Lærdomshistorie (tidligere Tidens »historia litteraria«), og i nær Tilknytning til dette og med Professoratets Indehaver, fil. dr. Johan Nordström som Sekretær og ledende Kraft, er der nu den 12. Maj 1934 blevet stiftet et Selskab, der kan tjene til Støtte for det nye Fag, »Lærdomshistoriska Samfundet«, ligeledes med Sæde i Uppsala. I Følge sine Love har dette Samfund til Opgave at fremme Studiet af den videnskabelige Forsknings og de videnskabelige Ideers Historie, og, som naturligt er, har det en særlig Forpligtelse til at lægge Vægt paa den svenske Lærdomshistorie. Samfundet har aabenbart været tiltrængt i Sverige og har fundet en saadan Tilslutning indenfor alle Fag, at det allerede kan mønstre det imponerende Medlemstal af 2270. Aarskontingentet er 8 Kr., og ogsaa udenfor Sverige kan man blive Medlem. Samfundets Virkeformer er dels Afholdelse af Møder (Aarsmødet finder Sted hvert Aars 12. Maj), dels Udgivelse af en Aarbog og særskilte Publikationer. Som den første i Rækken foreligger nu *Lychnos, Lærdomshistoriska Samfundets Årsbok 1936*, en diger Kvart paa 543 Sider i smukt Udstyr og med et meget afvekslende, værdifuldt Indhold. Ikke blot vidner Emnevalget om stor Alsidighed, men ogsaa Behandlingsmaaden raader over mange Toner. Snart gives der i aandfulde Essays Længdesnit af den menneskelige Aands Udviklingshistorie, snart fremlægges Resultaterne af streng Detailforskning paa specielle Felter, og stadig veksler selvstændig Fremstilling med Udgivelsen af Kildestof. Med Forbigaaelse af Bidrag af udelukkende naturvidenskabelig Art, hvoraf der findes ikke faa, vil der være Grund til at nævne nogle af de Artikler, der er af særlig Interesse fra et humanistisk Synspunkt. Med vanligt indgaaende Kendskab giver Bengt Hildebrand en Oversigt over Forskningen og Litteraturen vedrørende Kemikeren Carl Wilhelm Scheele, medens Ingvar Andersson i sin Afhandling om Erik XIV og Astrologien meddeler Bidrag til Forstaaelse af en vigtig Side af det 16. Aarhundredes Aandsliv. Beslægtede Emner behandles i en meget velskrevet og interessant

Afhandling af O. T. Hult om Paracelsus i ældre og nyere Forskning og i en Undersøgelse af Bror Gadelius om Renæssancens Læger og Heksevæsenet, en Afhandling, som baade udmærker sig ved psykologisk Skarpblik og ved sin sunde og sande Opfattelse af Studiernes og Lærdomshistoriens Betydning (jvfr. især S. 299). Til Uppsala Universitets ældre Historie meddeler Sten Lindberg nye Oplysninger, Anders Grape skriver om Forbindelsen mellem Comenius, Bengt Skytte og Royal Society og Henrik Munkteall undersøger et vigtigt retshistorisk Spørgsmaal, Forholdet mellem Moseloven og svensk Lovgivning. Resultater af bibliotekshistoriske Studier forelægges af Erik Waller om en hidtil ukendt Udgave af det 16. Aarhundredes stærkt benyttede anatomiske Haandbog, Vesalii Epitome, medens Per Wieselgren giver Bidrag til Arkivhistorien i en Meddelelse om Stiernhielms genopdagede Familiearkiv. Nævnes bør ogsaa Udgaver af hidtil utrykte Breve fra Lægen Urban Hjärne og fra Isaac Newton (henholdsvis ved Olof Strandberg og Redaktøren) samt (ved Eskil Källquist) af Jacob Rudbecks Meditationes de schola. I Indledningen til disse er der gjort fyldigt Rede for den livlige aandelige Forbindelse mellem Sverige og Rostock i det 17. Aarhundrede, ligesom ogsaa flere Sider af Tidens pædagogiske Historie drages frem i et nyt Lys. Efter de selvstændige Afhandlinger og Artikler følger et Par omfattende Afsnit med Recensioner ved en lang Række specielt Sagkyndige af de senere Aars lærdomshistoriske Litteratur i videste Forstand samt en Revy over Artikler af lignende Art i videnskabelige Tidsskrifter, mindre Notitser om andre lærde Selskabers Virksomhed og en Bibliografi (ved Hans Sallander) over svensk lærdomshistorisk Litteratur 1934, endelig Samfundets »Kronike« og lange Medlemsliste. Ikke mindst gennem Recensionsafsnittet faar man et levende Indtryk af, hvor højt udviklet et Fag Lærdomshistorien er i de store Lande, og hvilken Plads den indtager i den almindelige Forskning, men ogsaa Sverige staar smukt paa dette Omraade. Recensionerne og Tidsskriftsrevyen er iøvrigt i høj Grad nyttige som Orienteringsmiddel paa et Felt, hvor det ikke er let at skaffe sig et Overblik, kun er der Grund til at beklage, at der er taget saa ringe Hensyn til dansk Videnskabs Indsats (dette gælder især Tidsskriftsrevyen).

Man kunde tro, at det unge Samfunds Kræfter var udtømte ved Udgivelsen af denne statelige »Årsbok«, men man har ikke ladet sig nøje hermed. Som Bilag til denne følger nemlig som første Bind af et »Lychnos-Bibliotek« en omfattende Biografi ved N. V. E. Nordmann af den svenske Astronom *Anders Celsius* († 1744), der sikkert fortjener Opmærksomhed hos denne Viden-

skabs Dyrkere. Baade dette Bind og Afhandlingerne i Aarsbogen er ledsagede af Resuméer paa et af Hovedsprogene. Det er saaledes under usædvanligt gunstige Auspicier, at det nye »Lärdomshistoriska Samfundet« har begyndt sin Tilværelse, og der er al Grund til at love sig meget af dets fortsatte Virksomhed, ikke mindst maaske, hvis det kunde udvikle sig til at blive Arnestedet for hele Nordens aandshistoriske Forskning. Interessant er det forøvrigt at se, hvorledes et Organ for denne Form for historisk Forskning aabenbart har været stærkt savnet netop i Sverige, der i saa mange Aar har lagt Hovedvægten paa den rene Statshistorie, og man forstaar meget vel, at det unge Samfund i Overbevisningen om den høje humane Dannelsesværdi, som Videnskabernes Historie frembyder, føler Trang til i sine Love at sætte sig som Maal at kæmpe for, at der ogsaa i den historiske Undervisning indrømmes Aandshistorien en større Plads. *Bjørn Kornerup.*

Sveriges Riksdag er Titlen paa et alene ved sit Omfang imponerende Værk, hvorved den svenske Rigsdag har fejret Femhundredaaret for den Begivenhed, der opfattes som dens første Grundlæggelse. Udgivelsen har 1931—1935 fundet Sted efter en Beslutning af Rigsdagen i 1926 (paa Forslag af Werner Rydén) og under Ledelse af en Redaktionskomité, bestaaende af Karl Hildebrand, Helge Almquist, Axel Brusewitz og P. Albin Hansson med Nils Edén som Redaktør. Ved Jubilæet 1935 forelaa Værket i sin Helhed. Det betegnes som en »historisk og statsvetenskaplig framställning«, er paa ialt 17 Bind og omfatter to Afdelinger, hvoraf den første i 8 Bind behandler Rigsdagens Historie indtil 1866, medens den sidste i 9 Bind systematisk — hvad man i Sverige forstaar ved »statsvidenskabeligt« — redegør for Rigsdagens Indretning og Arbejdsformer efter 1866. Saa omfattende er de givne Oversigter, at der kan være Grund til at henlede interesseredes Opmærksomhed paa, at det væsentligste i dem (plus selvstændige Bemærkninger) er samlet i en enkelt, let overskuelig Bog af Nils Edén: *Den svenska riksdag under femhundra år* (1935). Dog vil det naturligvis lønne sig at gaa direkte til det store Værk, i hvilket saa mange Specialister har nedlagt Frugten af deres Studier vedrørende den mærkelige og ejendommelige Forfatningsudvikling i Sverige.

Professor Sven Tunberg har skildret Rigsdagens Opkomst og Udvikling *indtil Middelalderens Slutning*; hans Fremstilling gaar til det stockholmske Blodbad. De historiske Forudsætninger